

Research Paper

Investigating the Effect of Iranian Electoral cycles on Fluctuations Exchange rate and Gold Markets; Application of Walras law

Bitay Shaygani^{*1} , Mohammadhossin Ehsanfar² , Majid Alimadad³

¹ Associate Professor, Department of Economics, Postgraduate Education Center, Tehran Payam Noor University, Tehran, Iran. Email: pnu.shaygan@gmail.com

² Department of Economics, Tehran Payam Noor University, Tehran, Iran. Email: m.ehsanfaropnu.ac.ir

³ Doctoral student of Economics, Postgraduate Education Center, Tehran Payam Noor University, Tehran, Iran. Email: majideconomics02@gmail.com

[10.22080/mrl.2024.27460.2106](https://doi.org/10.22080/mrl.2024.27460.2106)

Received:

August 14, 2024

Accepted:

November 14, 2024

Available online:

January 25, 2025

Keywords:

Election periods, Walras law, exchange rate, gold price, DSGE model.

JEL Classification:

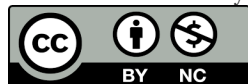
D72, G01, G23, G41

Abstract

In recent years, the exchange rate has witnessed a lot of turmoil in the Iranian economy for many reasons such as inflation, monetary policy, all kinds of economic sanctions, etc. Research shows that in addition to economic variables, social and political factors have also affected the exchange rate fluctuations and the decisions of the owners. Election promises as shock on the eve of the election affect the expectations of currency market participants. Failure to fulfill promises causes irregular turmoil in this market, which is referred to as chaos. The chaos first disrupted the balance of the financial market, but it can eventually be overwhelmed and rebalance. This imbalance is transferred to related markets. In this article, it is attempted to analyze the impact of the presidential election on currency market turmoil and re-balance Walras' approach in the period of 1979-1996 in the form of DSGE models. Monthly statistics suggest that although the shock from pre-election promises caused the currency market to chaos, its effects were not static. This shock has been dumped after the transfer to the market for other assets (gold) and re-balance in the market. As a result, the failure to fulfill the promises only in the short term has resulted in higher equilibrium price levels in the currency and gold markets.

*Corresponding Author: Bitay Shaygani

Address: Tehran Payam Noor University, Tehran, Iran. Email: pnu.shaygan@gmail.com

This work is licensed under the Creative Commons—Attribution—Non Commercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0).

© *University of Mazandaran*

Extended Abstract

1. Introduction

Iran's economy has faced numerous continuous sanctions in the last four decades and internal macroeconomic problems, including inflation and increasing liquidity. Researchers believe that in addition to economic variables, social and political events also have an impact on currency developments and the decisions of asset market operators. On the other hand, asset owners and currency market operators strive to maintain and improve the value of their assets, and the composition of their asset portfolio they change. Macroeconomic and political decisions and developments have influenced the behavior and forecasts of asset market activists and have caused actions and reactions on the asset market that have affected the prices of financial asset portfolio items. Among the most important macro variables that create domestic and foreign economic links and are transformed by domestic and foreign developments is the exchange rate. Studies show that election promises are among the most important factors affecting currency developments; Candidates for the presidential elections and even the parliament make promises before the elections that affect the forecasts and expectations of the currency market activists, which in sequence, its consequences on the financial and property markets are revealed. In this research, the impact of the mentioned promises and their fulfillment are explored. The announcement of election promises changes the predictions of foreign exchange market activists as one of the items of the asset market. Considering the relationship between the components of the asset market, it is

expected that the efficiency of the foreign exchange market will be affected by currency fluctuations in the form of chaos and finally in the form of a process Walras affects other components of the property market to restore balance. This is even though the various parties that take over economic, political, and social governance with every election have different ideological and idealistic approaches that their policies affect the property market and also affect the forecasts of economic and financial activists.

This article pays special attention to the research work of Alsina and colleagues in the field of party theory and electoral cycles. They believe that the election phenomenon affects macroeconomic variables due to the creation of relative uncertainty in the country. Electoral cycles are one of the basic topics of public choice theory, which was formed and expanded in the 1950s with Erv's comments and numerous articles published in economic and political science journals. Based on this, as the elections are approaching, governments are expected to undertake expansionary policies in order to create economic prosperity and reduce unemployment, but after the elections, they will put inflation control on their agenda.

2. Method of study:

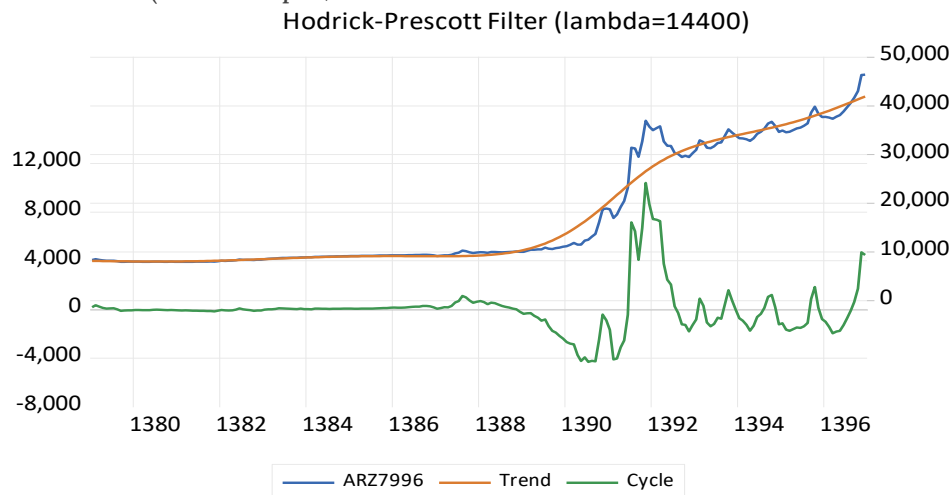
In this research, two markets, currency, and gold, were taken into consideration, and using Walras' law, it was proved that when chaos occurs in the currency market, this chaos will spread to the gold market, as one of the most relevant asset markets to the currency market, and will cause re-equilibrium.

General equilibrium models used in macroeconomics include two categories: computable general equilibrium models

and stochastic dynamic general equilibrium models. The basic general equilibrium models used in macroeconomics are divided into two categories in terms of time: static models over time and dynamic models. Most of the calculable general equilibrium models include static models in which the reaction of the economy is examined only at one point in time, but in dynamic models, the behavior of variables is evaluated over time (for example, a one-

year period). Although these patterns are more realistic, they are more difficult to make and solve. Stochastic dynamic general equilibrium models are based on the system of time series equations and a new type of economic model that was proposed in the early 1970s. One of the most important of them is the vector autoregressive model.

3. Results

4. Conclusion:

Examining the issue from a political perspective, the inflation rate decreases in the years when elections are held. The less favorable seats the government has in the parliament, the lower the inflation rate. This article shows that the reduction of seats in favor of the government in the parliament will reduce the ability of the government to implement programs aimed at increasing temporary economic growth in order to win the elections. The result obtained from this issue is that the personal interests of policymakers are more effective on changes in the inflation rate than other things such as party affiliations. In other words, the personal interests of policymakers, although they are also defined by the school of public choice, are different from the personal

interests of individuals in the private sector.

Economists used to think that financial factors are important in the business cycle, but in the past few years, their opinion has changed with the crises that happened. The global financial crisis in 2008 revealed that the financial cycle plays a much larger role in macroeconomic dynamics than previously thought. The need for a better understanding of the links between the financial cycle of the real economy and also the role of monetary policy in dealing with unstable concerns has arisen. According to this background, it is important to study the effect of financial policy on the business cycle in Iran, and the financial structural shock harms the business cycle.

Funding

There is no funding support.

Conflict of Interest Authors

The authors declare no conflict of interest.

Authors' Contribution

Authors contributed to the conceptualization and writing of the

article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Acknowledgments

The authors express their gratitude to the journal officials and referees.

علمی

بررسی اثر ادوار انتخاباتی ایران بر نوسانات بازارهای ارز و طلا؛ کاربرد قانون والراس

بیبا شایگانی^۱، محمد حسین احسان فر^۲، مجید علی مدد^۳

^۱ دانشیار، گروه علمی اقتصاد، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. shaygan@pnu.ac.ir
^۲ استادیار، گروه علمی اقتصاد، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. m.ehsanfar@pnu.ac.ir
^۳ دانشجوی دکتری، گروه علمی اقتصاد، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. majideconomics02@gmail.com

10.22080/mrl.2024.27460.2106

چکیده

در بیست سال اخیر نرخ ارز به دلایل متعددی مانند تورم، سیاست‌های پولی، انواع تحریم‌های اقتصادی و... شاهد تلاطم‌های فراوانی در اقتصاد ایران بوده است. تحقیقات نشان می‌دهد علاوه بر متغیرهای اقتصادی، عوامل اجتماعی و سیاسی بر نوسانات نرخ ارز و تصمیمات صاحبان دارایی نیز مؤثر بوده است. وعده‌های انتخاباتی به مثابه شوک در آستانه انتخابات بر نحوه شکل‌گیری انتظارات فعالان بازار ارز اثر می‌گذارد. عدم تحقق وعده‌ها سبب تلاطم‌های نامنظم در این بازار می‌شود که به آن آشوب اطلاق می‌گردد. آشوب به وجود آمده ابتدا تعادل بازار مالی را بر هم زده اما سرانجام می‌تواند میرا شده و تعادل مجددی را رقم بزند. این عدم تعادل به بازارهای مرتبط انتقال می‌یابد. در این مقاله تلاش شده تأثیر انتخابات ریاست جمهوری بر تلاطم‌های بازار ارز و ایجاد تعادل مجدد با رویکرد قانون والراس در بازه زمانی ۱۳۹۶-۱۳۷۹ در قالب مدل‌های DSGE بررسی و تحلیل شود. برآزش‌های صورت گرفته بر روی آمار ماهانه، گویای این است که گرچه شوک ناشی از وعده‌های پیش از انتخابات موجب آشوب بازار ارز شده اما آثار آن ایستا نبوده است. این شوک پس از انتقال به بازار سایر اقلام دارایی (طلا) میرا شده و تعادل مجددی در بازار رقم زده است. بدین ترتیب عدم تحقق وعده‌ها صرفاً در دوره کوتاه‌مدت منتج به سطوح قیمت تعادلی بالاتر در بازار ارز و طلا شده است.

تاریخ دریافت:

۲۴ مرداد ۱۴۰۳

تاریخ پذیرش:

۲۴ آبان ۱۴۰۳

تاریخ انتشار:

۶ بهمن ۱۴۰۳

کلیدواژه‌ها:

ادوار انتخاباتی؛ قانون والراس؛ نرخ ارز؛ قیمت طلا؛ مدل DSGE

طبقه‌بندی:

D72, G01, G23, G41

* نویسنده مسئول: بیبا شایگانی

آدرس: دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

ایمیل: shaygan@pnu.ac.ir

© این اثر تحت مجوز بین المللی Creative Commons-Attribution-Non Commercial 4.0 می باشد

© تمام حقوق برای ناشر (دانشگاه مازندران) محفوظ است

۱ مقدمه

سیاست‌گذاری آن‌ها بازار دارایی را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد و بر پیش‌بینی‌های فعالان اقتصادی و مالی نیز اثر می‌گذارد.

این مقاله عنایت ویژه‌ای به کار تحقیقی آلسینا و همکاران (۱۹۹۷) در حوزه تئوری احزاب و چرخه‌های انتخاباتی دارد. آن‌ها معتقدند که پدیده انتخابات به دلیل ایجاد نوعی ناطمینانی نسبی در کشور، متغیرهای کلان اقتصادی را متأثر می‌سازد. چرخه‌های انتخاباتی از مباحث اساسی تئوری انتخاب عمومی است که در دهه ۱۹۵۰ با نظرات ارو و مقاله‌های متعددی که در مجلات اقتصادی و علوم سیاسی منتشر شد، شکل گرفت و بسط یافت. بر اساس این، با نزدیک شدن به انتخابات انتظار می‌رود دولت‌ها به منظور ایجاد رونق اقتصادی و کاهش بیکاری سیاست‌های انبساطی را در پیش بگیرند، اما پس از انتخابات، کنترل تورم را در دستور کار خود قرار می‌دهند.

پژوهش حاضر با عنایت به تئوری احزاب سیاسی، اثرگذاری وعده‌های انتخاباتی بر روی متغیر نرخ ارز در قالب چرخه‌های مذکور در دوره ریاست جمهوری در بازه زمانی ۱۳۷۹-۱۳۹۶ بر داده‌های اقتصاد ایران برآزش شد. سپس با عنایت به رویکرد والراسی، از مدل DSGE برای بررسی فرآیند انتقال آشوب به سایر بازارهای دارایی استفاده گردید. این بررسی‌ها نشان دادند که نرخ ارز در صورت به‌وجود آمدن تکانه و یا شوک بیرون از مدل، با توجه به شرایط مدل تعادل عمومی (DSGE) به سمت مقدار ثابتی که مقدار تعادلی است، میل می‌کند.

برای بررسی اثر وعده‌های انتخاباتی بر متغیر نرخ ارز از مدل‌های انتخاباتی هیبس^۱ و نوردهاوس (۱۹۷۵)^۲ استفاده شد. سپس برای بررسی تعادل پس از آشوب در بازار ارز، ناشی از وعده‌های انتخاباتی، از مدل خود رگرسیو برداری، فیلترهای کالمن و هدریک-پرسکات استفاده شد.

اقتصاد ایران با تحریم‌های متعدد و مداوم در چهار دهه گذشته و معضلات داخلی اقتصاد کلان از جمله تورم و افزایش حجم نقدینگی روبه‌رو بوده است. محققان بر این باورند که علاوه بر متغیرهای اقتصادی، اتفاقات اجتماعی و سیاسی نیز بر تحولات ارزی و تصمیمات فعالان بازار دارایی تأثیر دارد. از سوی دیگر صاحبان دارایی و فعالان بازار ارز در جهت حفظ و ارتقای ارزش دارایی‌شان تلاش می‌کنند و ترکیبات سبد دارایی خود را تغییر می‌دهند. تصمیمات و تحولات کلان اقتصادی و سیاسی، رفتارها و پیش‌بینی‌های فعالان بازار دارایی را تحت تأثیر خود قرار داده و سبب کنش و واکنش‌هایی بر بازار دارایی شده که قیمت اقلام سبد دارایی‌های مالی را متأثر از خود ساخته است. از جمله مهم‌ترین متغیرهای کلان که پیوند اقتصادی داخل و خارج را ایجاد کرده و متحول از تحولات داخلی و خارجی است، نرخ ارز است. بررسی‌ها نشان می‌دهد که از جمله عوامل مهم مؤثر بر تحولات ارزی وعده‌های انتخاباتی است؛ کاندیداهای انتخابات ریاست جمهوری و حتی مجلس قبل از انتخابات وعده‌هایی را می‌دهند که بر پیش‌بینی‌ها و انتظارات فعالان بازار ارز اثر می‌گذارد که به توالی، تبعات آن بر بازارهای مالی و دارایی آشکار می‌شود. در این تحقیق تأثیر وعده‌های مذکور و تحقق آن‌ها مورد کنکاش قرار می‌گیرد. اعلام وعده‌های انتخاباتی پیش‌بینی‌های فعالان بازار ارز را به‌عنوان یکی از اقلام بازار دارایی دستخوش تغییر می‌کند. با توجه به ارتباط اجزای بازار دارایی، انتظار بر این است که کارایی بازار ارز از تلاطم‌های ارزی به شکل آشوب متأثر شود و سرانجام در قالب یک فرآیند والراسی سایر اجزای بازار دارایی را نیز متأثر از خود سازد تا مجدداً تعادل برقرار شود. این در حالی است که احزاب گوناگونی که با هر انتخابات سکان‌داری حکمرانی اقتصادی، سیاسی و اجتماعی را بر عهده می‌گیرند خود، رویکردهای فکری و آرمانی گوناگون دارند که

² Nordhaus

¹ Hibbs

بخش چهارم، سرانجام نتایج تحقیق، راهکارها و سیاست‌های پیشنهادی بیان می‌شود.

۲ چارچوب نظری تحقیق

متغیرهای کلان اقتصادی متأثر از شرایط و تحولات اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در داخل و خارج از کشور هستند. تصمیمات سیاست‌گذاران و مجریان سیاست‌های دولت، منتج از طرز تفکرات آنان است. مبنای نظری ادوار انتخاباتی، استوار بر ارتباط سیاست، اقتصاد و تجارت با یکدیگر است. نظریه‌های این حوزه به دنبال توضیح رفتار آن بخش از مسئولان دولت است که تلاش می‌کنند در حوزه اقتصاد با سیاست‌گذاری‌های هوشمندانه به گونه‌ای رفتار کنند که دوباره انتخاب شوند. در نیمه دوم دهه ۱۹۷۰ ارو و همکاران مبنای نظری رفتار متقابل دولتمردان و رأی‌دهندگان در مقوله انتخابات را تبیین کردند. آلسینا، کوهن و روبینی^۱ (۱۹۹۷)، با بررسی اثر انتخابات بر متغیرهای اقتصادی در بین کشورهای OECD نشان دادند که فرضیه نورداس در ایالات متحده، بیکاری کاهش و GDP افزایش می‌یابد، رد می‌شود. به علاوه، تصمیمات حکمرانان بر فعالان اقتصادی اعم از خرد و کلان تأثیر می‌گذارد و سپس در دوره‌های مختلف به منصفه ظهور می‌رسد. شایان ذکر است که تحولات انتخاباتی و اثرات آن متأثر از روابط بین‌المللی نیز است. در مدل آلسینا رأی‌دهندگان آینده‌نگر در مورد بعضی از ویژگی‌های محیط اقتصادی و سیاسی اطلاعات کامل ندارند و از این رو تصمیمات خود را در شرایط عدم اطمینان شکل می‌دهند. از سوی دیگر حاکمان اقتصادی با عنایت به اندیشه‌های سیاسی و حاکمیتی خود برای بقای قدرت، تلاش در جلب نظر رأی‌دهندگان به خلق موقعیت‌های امیدوارکننده اقدام می‌کنند.

در مدل حزبی هیپس احزاب به راست و چپ تقسیم می‌شوند و رأی‌دهندگان بر اساس برنامه

در این مقاله بازار طلا در کنار بازار ارز به عنوان یکی از بازارهای پر تلاطم دارایی در نظر گرفته می‌شود. هرچند بازار طلا در اقتصاد ایران متأثر از قیمت جهانی نیست. نظر به اینکه فقدان اطلاعات قابل استناد هفتگی در مورد اقلام گوناگون دارایی وجود دارد، لذا بررسی‌ها به بازار طلا به عنوان یکی از اقلام دارایی محدود شد. بدین ترتیب داده‌های ماهانه در طول دوره مورد بررسی از سایت بانک مرکزی ایران استخراج و با نرم‌افزار Eviews داده‌های ماهانه را به هفتگی تبدیل شد (این کار با استفاده از نرم‌افزار ایویوز به این صورت انجام شد که فایل ماهانه را در محیط نرم‌افزار باز کردیم و روی متغیر کلیک راست می‌کنیم و آن را کپی کرده و فایل هفتگی در دوره مورد مطالعه ایجاد کرده و در این فایل کلیک راست نموده و گزینه paste special را انتخاب می‌کنیم (علی سوری، اقتصادسنجی مقدماتی)) و معیار محاسبات قرار گرفت. متغیر مستقل در این تحقیق زمان‌های وعده‌های انتخاباتی و متغیر وابسته نرخ ارز و نرخ سکه طلا به عنوان بازار دارایی است.

این پژوهش تلاش دارد تا با پاسخ به سؤالات زیر آثار ادوار انتخاباتی را بر برخی متغیرهای نمادین پولی و مالی کلان اقتصاد ایران نشان دهد:

۱- آیا رفتار دولت‌ها (وعده‌های انتخاباتی) پیش از انتخابات بر روند متغیرهای ارز و طلا مؤثر بوده است؟

۲- آیا آشوب ایجاد شده در بازارهای ارز و طلا به تعادل مجدد رسیده است؟

تحقیق حاضر که در پنج بخش سامان‌دهی شده، می‌تواند به سیاست‌گذاران و حاکمان اقتصادی در کنترل آثار عوامل سیاسی بر اقتصاد ایران کمک کند. پس از مقدمه، مبنای نظری تحقیق و در ادامه در بخش سوم، پیشینه تجربی موضوع ارائه می‌شود. با معرفی و پرداختن به مدل‌های مورد استفاده در

¹ Alesina, Cohen and Roubini

از مرتبط‌ترین بازارهای دارایی، به بازار ارز سرایت کرده و باعث تعادل مجدد خواهد شد. بدین ترتیب آشوب انتقال یافته میرا می‌گردد. الگوهای تعادل عمومی مورد استفاده در اقتصاد کلان شامل دو دسته هستند: الگوهای تعادل عمومی قابل محاسبه و الگوهای تعادل عمومی پویای تصادفی. الگوهای تعادل عمومی اولیه که در اقتصاد کلان مورد استفاده قرار می‌گیرد بر حسب زمان به دو دسته تقسیم می‌شوند: الگوهای ایستا در طول زمان و الگوهای پویا. حجم بیشتر الگوهای تعادل عمومی قابل محاسبه شامل الگوهای ایستاست که در آن واکنش اقتصاد فقط در یک نقطه از زمان بررسی می‌شود، اما در الگوهای پویا رفتار متغیرها در طول زمان (مثلاً بازه یکساله) ارزیابی می‌شوند. این الگوها اگرچه واقعی‌تر بوده، اما ساخت و حل آن‌ها دشوارتر است. الگوهای تعادل عمومی پویای تصادفی مبتنی بر نظام معادلات سری زمانی و نوع جدیدی از الگوهای اقتصادی است که از اوایل دهه ۱۹۷۰ میلادی مطرح شدند و از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به الگوی خودرگرسیو برداری اشاره کرد (ابراهیمی، ۱۳۹۸). در ادامه به هریک از این مدل‌ها به طور مبسوط اشاره می‌شود.

۲٫۱ مدل‌های نوردهاوس و هیبس

مدل‌های نوردهاوس^۲ و هیبس^۳ بر مبنای انتظارات غیرعقلایی و مدل آلسینا^۴ بر مبنای انتظارات عقلایی شکل می‌گیرد. در این جا حافظه کوتاه‌مدت رأی‌دهندگان به‌عنوان اساس شکل‌دهنده تابع هدف مد نظر قرار می‌گیرد. در صورتی که افزایش قدرت خرید افراد و کاهش نرخ بیکاری به وجود آید آرای رأی‌دهندگان متمایل به دولت به‌عنوان مشاهدات در نظر گرفته می‌شوند.

مدل نوردهاوس^۵ از فروض زیر تشکیل می‌شود:

احزاب قبل از انتخابات، به آن‌ها رأی می‌دهند. شکل‌گیری انتظارات عقلایی در رفتار رأی‌دهندگان شناور است. رأی‌دهندگان در نظر می‌گیرند که کدام حزب در زمان انتخابات به آنان مطلوبیت بیشتری می‌دهند (خلیلی عراقی و سوری، ۱۳۹۴: ۵۵۳).

پژوهش‌گران و اندیشمندان اقتصادی همواره توجه داشته‌اند که وعده‌های انتخاباتی، انتظارات فعالان اقتصادی را تحت تأثیر قرار داده و در نتیجه نوسانات و تکانه‌های به‌وجودآمده از این وعده‌ها، حالت آشوب در روند متغیرهای اقتصادی را ایجاد می‌کند. فرآیند آشوب محصول یک سیستم غیرخطی پویاست. چنین سیستم‌هایی در طبیعت و همچنین در رفتارهای انسانی مشاهده شده‌اند. به‌عنوان مثال ضربان قلب، حرکت پاندولی ساعت و نوسانات اقتصادی، همه به نوعی یک رفتار غیر خطی پویا را به نمایش می‌گذارند. از آشوب تعاریف متفاوتی ارائه شده است ولی به صورت بسیار ساده می‌توان آن را یک فرآیند غیرخطی معین که تصادفی نیست؛ ولی تصادفی به نظرمی‌رسد عنوان کرد. نظریه آشوب^۱ کاربردهای زیادی در بازارهای پولی و مالی دارد. نظریه‌های موجود و مسلط در اقتصاد مالی و پولی حاکی از آن هستند که روند متغیرهای پولی، مانند نرخ ارز، تصادفی و در نتیجه تغییرات آن‌ها غیر قابل پیش‌بینی است. در صورت کشف نظم نهایی در روند متغیرهای پولی امکان دستیابی به سودهای سرشار فراهم می‌شود (مشیری، ۱۳۸۱). همچنین، وعده‌های انتخاباتی ریاست جمهوری، آشوب در بازار دارایی ایجاد می‌کند و پس از انتقال به سایر بازارهای مرتبط دارایی، بعد از مدتی، تعادل جدیدی در بازارهای مزبور برقرار می‌شود.

در این تحقیق دو بازار ارز و طلا مورد توجه قرار گرفتند و با استفاده از قانون والراس ثابت شد زمانی که آشوب در بازار ارز (ناشی از وعده‌های انتخاباتی) به وجود بیاید این آشوب به بازار طلا به‌عنوان یکی

⁴ Alesina

⁵ Nordhaus

¹ Chaos theory

² Nordhaus

³ Hibbs

همچنین روند گذشته را مرور می‌کنند و به گذشته نزدیک، بیشتر اهمیت می‌دهند و ترجیحات یکسان دارند. به علاوه، سیاست‌گذاران ابزارهای پولی را تحت کنترل خود دارند. همچنین، زمان انتخابات به صورت برون‌زا تعیین می‌شود.

۲٫۲ مدل‌های DSGE

استفاده از مدل‌های DSGE در پاسخ به این موضوع است که هر تکانه یا اختلالی که در اقتصاد و در یک دوره زمانی رخ دهد، بردار برآیند این آشوب‌ها در یک دوره زمانی و با فرض تصادفی بودن فرآیند، صفر خواهد بود. زمانی که از محیط غیرتصادفی به محیط تصادفی وارد می‌شویم می‌توان پنج نوع اختلال را در آن در نظر گرفت که یک بار این اختلال‌ها یا تکانه‌ها مربوط به سرمایه‌گذاری است که در واقع هدف ما در این تحقیق، تمرکز بر روی همین موضوع می‌باشد. یعنی زمانی که اختلال در بازار سرمایه‌گذاری به وجود می‌آید بر اساس قانون والراس این اختلال در تمام بازارها توزیع شده و در نهایت تعادل در تمام بازارها مجدداً ایجاد می‌شوند.

الگوهای تعادل عمومی به دنبال این ویژگی‌اند که چه ارتباطی میان انواع مختلف کالاها و بازارهای به ظاهر نامرتب با هم وجود دارد که به تعادل عرضه و تقاضا و همچنین تخصیص بهینه کالاها و خدمات در اقتصاد منجر می‌شود. والراس از جمله کسانی بود که پاسخ به این پرسش را داد. نظام قیمتی وجود دارد که نقش هماهنگ‌کننده و برقرارکننده تعادل در اقتصاد را دارد به همین دلیل در یک الگوی تعادل عمومی گاهی اوقات از لفظ تعادل والراسی استفاده می‌شود. در بازار یک کالای مشخص، قیمت مشخص‌کننده نقطه تعادل عرضه و تقاضاست و در آن قیمت هر مقدار عرضه شده تقاضا خواهد شد. بر اساس این، حرکت از فضای تعادل جزئی به تعادل عمومی، بیانگر آن است که قیمت یک کالای مشخص می‌تواند تحت تأثیر قیمت سایر کالاها در بازارهای دیگر نیز باشد. با پذیرش این ایده یک

اقتصاد در قالب یک مدل منحنی فلیپس^۱ مبتنی بر انتظارات (تطبیقی) است که به شکل رابطه (۱) قابل نمایش است:

$$y_t = \bar{y} + \gamma(\Pi_t - \Pi_t^e) \quad (1)$$

در رابطه شماره (۱)، Π_t نرخ تورم، Π_t^e نرخ تورم انتظاری، γ پارامتر معادله و y_t درآمد ملی است. U متغیر نرخ بیکاری، \dot{P}^e نرخ تورم انتظاری، ω نرخ دستمزد بوده که به صورت رابطه (۲) بیان می‌شود:

$$\dot{\omega} = f(U) + \beta \dot{P}^e \quad (2)$$

۳- نحوه تعدیل انتظارات تطبیقی تورمی با رابطه (۳) تبیین می‌شود.

$$\Pi_t^e = \Pi_{t-1} + \lambda(\Pi_{t-1}^e - \Pi_{t-1}) \quad 0 < \lambda < 1 \quad (3)$$

از ادغام دو معادله (۲) و (۳)، رابطه (۴) حاصل می‌شود:

$$y_t = \bar{y} + \gamma \left(\Pi_t - (1 - \lambda) \sum_{i=0}^{\infty} \lambda^i \Pi_{t-1-i} \right) \quad (4)$$

سیاست‌مداران دارای روحیه یکسان هستند و ترجیح می‌دهند که در قدرت باقی بمانند. سیاست‌مداران و رأی‌دهندگان یک تابع هدف به صورت رابطه (۵) دارند و در تلاش هستند که آن را بیشینه کنند:

$$v_t = \sum_{i=0}^{\infty} \beta^i \cdot g(y_t, \Pi_t) \quad (5)$$

در رابطه (۵) β نرخ تنزیل رأی‌دهندگان است.

دو گروه کاندیدا وجود دارند. یک گروه بر سر قدرت است و گروه دیگر تلاش می‌کند به قدرت برسد. رأی‌دهندگان عدم بیکاری و تورم را دوست دارند. آنان به عملکرد اقتصادی دولت توجه دارند.

² Philips's curve

کوتاه‌مدت، نظر رأی‌دهندگان را جلب می‌کنند و بعد از انتخابات شرایط به حالت اول بر می‌گردد لیکن در بلندمدت به دلیل انتظارات رأی‌دهندگان شرایط برای اقتصاد کشور نامناسب خواهد شد. دولت‌ها قبل از انتخابات سعی می‌کنند تورم را پایین نگه دارند و بعد از انتخابات شرایط به حالت اول برگردد. این مقاله به دیدگاه آل‌سینادر وارد کردن انتظارات عقلایی در مدل حزبی هیبس عنایت داشته است.

امیری و همکاران (۱۳۹۹) در مقاله‌ای تأثیر وقوع ادوار انتخاباتی را بر فضای کلان اقتصاد ایران با استفاده از روش BVAR مورد بررسی قرار می‌دهند. این تحقیق که از آن نیز در مقاله حاضر الهام گرفته شده است نشان می‌دهد که دولت فعلی سعی در جلب رضایت‌دهندگان برای ادامه قدرت دارد و در این جا تغییر دولت بر روند متغیرهای اقتصاد کلان مانند رشد اقتصادی، تورم، بیکاری و نرخ ارز اثر می‌گذارد. نوسانات نرخ ارز و تورم در سال قبل از انتخابات و بعد از آن در این مقاله بررسی می‌شود. در این مقاله پیشنهاد شده که به منظور تحت‌تأثیر قرار نرفتن از سیاست‌های انتخاباتی، بانک مرکزی در ایجاد ثبات و کنترل قیمت‌ها و پرداخت‌ها به‌عنوان شخصیت مستقل وارد عمل شود.

بلاغی اینالو و دیگران (۱۳۹۹) در مقاله‌ای با عنوان شبیه‌سازی الگوی نورد هاوس (۱۹۷۵) در اقتصاد ایران با رویکرد کنترل بهینه به بررسی مسیر متغیرهای تورم و بیکاری در دولت‌های گذشته در اقتصاد ایران پرداخته‌اند و با استفاده از مدل فرصت‌طلبی نوردهاوس که عامل نوسانی متغیرهای اقتصادی ناشی از اقداماتی است که مبنای سیاسی دارند، نشان می‌دهند که سیاست‌مداران جهت جذب حداکثری رأی مردم از این مدل استفاده کرده‌اند و با استفاده از مسیر بهینه تورم و بیکاری با بهره‌گیری از نرم‌افزار GAMS برای دوره ۸ ساله در بازه ۱۴۰۸ - ۱۳۶۰ شبیه‌سازی شده و با مقادیر واقعی دوره ۱۳۹۸-۱۳۶۰ مقایسه می‌شود. آن‌ها نشان می‌دهند که در دوره مورد بررسی، تورم دوره

نظریه در مورد نظام قیمت و تعادل اقتصادی در صورتی منطقی و قابل قبول است که هم‌زمان تعادل در کلیه بازارهای اقتصاد را در نظر بگیریم. الگو سازی حالت تعادل عمومی از جهت دیگر هم مهم است. اجرای یک سیاست اقتصادی به طور معمول به صورت مستقیم و غیر مستقیم در طیف وسیعی از متغیرهای اقتصادی اثرگذار می‌باشد که هر یک از این متغیرها به بازارهای خاصی مربوطند. در یک تعادل جزئی صرفاً اثر سیاست در متغیرهای یک بازار بررسی می‌شود و سایر بازارها بدون تغییر فرض می‌شوند اما قدر مسلم یک سیاست‌گذار اقتصادی مایل به دانستن این است که سیاست مورد اجرا تا چه حد در کل اقتصاد اثرگذار است و این نیاز از طریق یک بررسی کلی که شامل کلیه بازارها باشد امکان‌پذیر است و روش تعادل عمومی ساختار چنین تحلیلی را فراهم می‌سازد. الگوهای تعادل عمومی هم در تحلیل‌های اقتصاد خرد و هم در تحقیقات اقتصاد کلان کاربرد دارد. از جمله اولین موارد استفاده از این الگوها می‌توان به الگوهای هاربرگر در اقتصاد خرد و الگوی کلاین در اقتصاد کلان اشاره کرد.

(الگوهای DSGE در نرم‌افزار DYNARE حسین توکلین، مهدی صارم)

۳ پیشینه پژوهش

مطالعات مختلفی در خصوص ادوار انتخاباتی، بازارهای ارز و طلا در قالب رویکردها و الگوهای مختلف در داخل و خارج صورت گرفته که در بخش زیر به برخی از مهم‌ترین این مطالعات اشاره می‌شود.

۳٫۱ مرور مطالعات داخلی

اقبالی و همکاران (۱۳۹۹) در مقاله‌ای با عنوان برآورد سیکل‌های تجاری، سیاسی در ایران با روش SVAR، به بررسی تحولات انتخاباتی و اتخاذ سیاست‌های پولی و مالی توسط سیاست‌گذاران و واکنش رأی‌دهندگان به تغییرات اقتصادی پرداخته‌اند. در این مقاله از مدل نورد هاوس استفاده شده است و اثبات می‌شود که اگرچه سیاست‌گذاران در

سیاسی تورم و ثبات در کشورهای توسعه‌یافته نشان می‌دهد که دولت‌ها در زمان نزدیک به انتخابات جهت ثبات اقتصاد، اصلاحاتی را انجام می‌دهند. دولت‌های دموکراتیک با اجرای این موضوع از زمان ابتدای اجرای تعدیلات به لحاظ بُعد اقتصاد سیاسی دارای جایگاه مردمی قوی‌تر هستند. دو شاخص در این خصوص به کار برده می‌شود. یکی فاصله بین تعداد سال‌های آخرین تغییر دولت و تعدیلات مجدد به معنی کاهش ارزش‌ها (کاهش ارزش پول و دارایی‌ها) و دوم تعداد بین سال‌های تعدیلات مجدد و دولت بعدی است. سه سطح رژیم در این مقاله در نظر گرفته می‌شود. رژیم دموکراتیک، رژیم پارلمانی دموکراتیک و رژیم دیکتاتوری. در این مقاله با بررسی آماری نشان داده شد که هیچ‌گونه تعدیلی در رژیم‌های دیکتاتوری وجود ندارد ولی در رژیم‌های دموکراتیک تعدیلات نسبت به سال‌های قبل و سال‌های بعد از آخرین تعدیلات دارای تغییر بوده است. نتیجه دیگر آن است که کشورهای با محیط پولاریزه و ناپایدار، مشکلات عدیده‌ای در تعدیل مالی خواهند داشت و برای رسیدن به وضعیت بهبود مالی بایستی تعدیلات اقتصاد سیاسی را انجام دهند.

بونومو و همکاران^۲ (۱۹۹۹) در مقاله‌ای با عنوان اقتصاد سیاسی و سیاست نرخ ارز در برزیل، با استفاده از مدل مارکوف سوئچینگ، به ارزیابی سیاست‌های دولت‌های دموکراسی و دیکتاتوری در برزیل می‌پردازد و تعیین نرخ ارز را مبادله بین تراز پرداخت‌ها و تورم می‌دانند. افزایش نرخ ارز حقیقی به کاهش تورم منجر می‌شود. کاهش تورم به افزایش بنگاه‌های اقتصادی منجر می‌شود در حالی که بهبود تراز پرداخت‌ها به تمرکز بیشتر واردات و صادرات، بر مبنای رقابت‌پذیری صنایع داخلی منتهی می‌شود. متغیر وابسته در این جا نرخ ارز بوده و بر اساس مشاهدات این پژوهش، تحقق احتمال اینکه در زمان دیکتاتوری، رژیم اقتصادی زیر مقدار هدف‌گذاری شده قرار گیرد کم‌تر از زمان دموکراسی

اول هشت ساله ریاست جمهوری در اقتصاد ایران نسبت به دوره دوم کم‌تر است.

تیموری و همکاران (۱۳۹۸) در مقاله‌ای با عنوان بررسی سرایت شوک‌های غیرمنتظره در بازارهای مالی ایران با رویکرد DFGM در بازار سهام تهران، به قدرت انتقال ریسک بین بازارهای نفت، سهام، ارز و طلا می‌پردازند. افزایش قیمت نفت در دهه‌های اخیر انتقال تلاطم قیمت آن را بین بازارهای مذکور افزایش داده است. در این مقاله مدل DFGM در اقتصاد ایران و تلاطم بازارهای مذکور مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج نشان می‌دهد که بحران ارزی به شاخص قیمت بورس سرایت می‌کند. این امر حکایت از انتقال و تلاطم بین بازارها و وابستگی بالای آنهاست. بنابراین اگر بانک مرکزی نرخ ارز را به تعادل برساند، به دلیل انتقال تلاطم صدرالذکر می‌توان ثبات نسبی را در بازار طلا به وجود آورد.

فلاحی و همکاران (۱۳۹۳) در مقاله‌ای با عنوان بررسی همبستگی بین تلاطم بازار سهام، ارز و سکه در ایران با استفاده از مدل DCC-GARCH، همبستگی روزانه بازدهی نرخ ارز، شاخص بازار سهام و قیمت سکه را در فاصله زمانی سال‌های ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۲ در اقتصاد ایران مورد بررسی قرار داده‌اند. دلیل انتخاب دوره مذکور نوسانات شدید نرخ ارز، سکه و سهام در بازه زمانی مزبور بوده و از مدل همبستگی شرطی پویا (مدل GARCH-DCC) استفاده شده است. در ابتدا چون همبستگی شدیدی بین نرخ ارز و سکه طلا وجود داشته در گام بعدی قیمت طلا جایگزین قیمت سکه طلا شده است. به همین منظور از مدل‌های DCC و CCC برای محاسبات فوق‌الذکر استفاده کرده‌اند.

۳٫۲ مرور مطالعات خارجی

اثر انتخابات بر متغیرهای کلیدی اقتصاد اولین بار و به طور مشخص با کار تحقیقی ادواردز^۱ در سال ۱۹۹۳ تبیین شد. وی در مقاله‌ای با عنوان اقتصاد

² BONOMO, TERRA

¹ Edwards

نگوین^۳ و همکاران (۲۰۲۰) در مقاله‌ای با عنوان تأثیر شوک‌های نرخ ارز، عملکرد سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی داخلی و واردات بر صادرات: تجزیه و تحلیل همگرایی، به بررسی آنالیز هم‌جمعی واردات و صادرات در دوره زمانی ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۸ در کشور ویتنام پرداخته‌اند. هدف مقاله آن‌ها بررسی نوسان نرخ ارز، سرمایه‌گذاری خارجی، واردات و اثر آن بر صادرات از کشور توسعه‌یافته‌ای همچون ویتنام است. تمام شاخص‌ها برای اثرات هم‌جمعی در کوتاه‌مدت و بلندمدت بررسی می‌شوند. داده‌های سری زمانی VECM برای تقریب آزمون‌های ایستایی، هم‌جمعی و پایداری استفاده شده‌اند. نوسانات نرخ ارز در بلندمدت بر مبادله خارجی اثر دارد و اینکه عملکرد صادرات ویتنام تعادل بلندمدت را با تعدیل ترکیبی از سرمایه‌گذاری خارجی و نوسانات نرخ ارز پوشش می‌دهد.

دلاکورت و فو^۴ (۲۰۲۰) در مقاله‌ای با عنوان ادوار انتخاباتی و نرخ‌های ارز، بیان می‌کنند که در زمان انتخاب دموکرات‌ها در ایالات متحده دلار ۴٫۳ افزایش ارزش سالیانه دارد و در زمان انتخاب جمهوری خواهان در ایالات متحده دلار ۱٫۲ کاهش ارزش پیدا می‌کند. البته در این کاهش و افزایش متغیرهایی همچون نرخ ارز متغیر، نرخ تورم متغیر، ادوار تجاری حقیقی و ادوار سیاسی خارجی نقش دارند. نااطمینانی در تجارت با ریسک در بازار ارزهای خارجی ترجمه می‌شود. در مدلی که در این مقاله ارائه می‌شود نااطمینانی در سیاست خارجی به آشوب مالی که توسط ظرفیت ریسک‌پذیری سرمایه‌گذاران مربوط می‌شود، ارتباط دارد.

قدان^۵ و دیگران (۲۰۲۳) در مقاله‌ای با عنوان ماه غسل ریاست جمهوری، چرخه‌های سیاسی و بازار کالا، با بررسی عملکرد دولت‌های تازه منتخب در ایالات متحده آمریکا، دوره ماه غسل ریاست جمهوری را بهترین زمان برای ترویج قوانین

است که این موضوع با پیش‌بینی‌های تحلیلی متضاد است. سیکل‌های انتخاباتی نشان داده است که احتمال نرخ ارز بالا در دوره‌های قبل از انتخابات بالا بوده و احتمال کاهش نرخ ارز در دوره‌های بعد انتخابات بالاست.

سانتا کلارا و همکاران^۱ (۲۰۰۳) در مقاله‌ای با عنوان معمای ریاست جمهوری: سیکل‌های سیاسی و بازار سرمایه در دوره رکود بزرگ و جنگ جهانی دوم، با استفاده از شاخص CRSP (مرکز پژوهش‌های قیمت سهام - داده‌های روزانه برای قیمت سهام و بازده آن را در نظر می‌گیرد)، به بررسی بازده بازار سرمایه در زمان انتخابات ریاست جمهوری و سیکل تجاری پرداخته‌اند. نتیجه نشان داده که در زمان انتخابات جمهوری خواهان نوسانات بیشتری در حوزه بازار سرمایه مشاهده می‌شود و حتی شرکت‌های کوچک تحرک سرمایه بیشتری را نسبت به شرکت‌های بزرگ نشان می‌دهند.

منشی^۲ (۲۰۱۴) در مقاله‌ای با عنوان وجود آشوب در بازار سرمایه، به بررسی رفتار بازار سرمایه در آمریکا به لحاظ وجود آشوب در آن می‌پردازد و از خانواده‌های تلاطم آشوب ARCH و توان "هارست" در جهت اثبات این موضوع که در بازارهای سرمایه آشوبی وجود نداشته و نظم حاکم است، استفاده می‌کند. وی در این مقاله از نسبت R/S که در آن R برد دنباله از انحرافات و S انحرافات استاندارد نمونه داده‌هاست، بهره‌گیری کرده است. هدف اصلی مقاله بررسی توسعه داده‌ها و پیش‌بینی آن‌ها بر اساس اطلاعات گذشته در چارچوب تحلیل سری‌های زمانی است. سیستم معادلات دینامیکی غیرخطی می‌توانند داده‌های سری‌های زمانی را مشابه رفتار قیمت‌های بازار سرمایه تولید کند. روش‌های لورنزی و روش تاکن در این مقاله برای همبستگی داده‌ها استفاده شده است.

¹ Della corte and Fu

² Qadan

¹ Valkov

² Munshi

⁴ Nguyen

متغیرهای نرخ ارز و سکه به‌عنوان متغیرهای مستقل در نظر گرفته شدند.

مدل‌های VAR یکی از پر کاربردترین روش‌هایی است که برای برآزش مدل‌های ادوار تجاری به کار می‌رود. از آنجایی که تخمین مدل‌های VAR نیازمند برآورد تعداد زیادی پارامتر است، بنابراین در مواردی که تعداد مشاهده‌ها کم باشد، تخمین بیش از حد پارامترها فرآیند تخمین را دچار مشکل می‌کند. لذا روش‌های بیزین VAR (BVAR) به‌عنوان روشی برای رفع این مسأله به کار می‌رود که اولین بار توسط سیمز^۶ معرفی شد.

در مرحله بعدی برآزش تلاش شد تا در قالب رویکرد والراسی انتقال آشوب بین بازارها با توجه به دوره‌های انتخابات ارزیابی شود. بر اساس تحلیل والراس یک نظام قیمتی وجود دارد که نقش هماهنگ‌کننده و برقرارکننده تعادل را در اقتصاد دارد. الگوهای تعادل عمومی به دنبال بررسی این ویژگی هستند که چه ارتباطی میان انواع مختلف کالاها و بازارهای به ظاهر نامرتب با هم وجود دارد که به تعادل عرضه و تقاضا و همچنین تخصیص بهینه کالاها و خدمات (در صورت عدم وجود آثار خارجی) در اقتصاد منجر می‌شود. والراس از جمله کسانی بود که پاسخی برای این پرسش فراهم کرد. به همین دلیل در یک الگوی تعادل عمومی در مواردی از لفظ تعادل والراسی استفاده می‌شود (ابراهیمی، ۱۳۹۸). در این پژوهش با استفاده از مدل هدریک پرسکات رویکرد ایجاد تعادل بعد از هر انتخابات که خود به منزله یک شوک در بازار عمل و آشوب ایجاد کرده است، بررسی می‌شود. بر اساس این، سؤال این است که آیا آشوب به بازارهای دیگر سرایت کرده و آیا بعد از دوره‌های مشخص زمانی، آشوب مذکور میرا شده است یا خیر؟

در مورد سیاست‌های خود می‌دانند و اشاره خود را بر اقتصاد و جامعه آینده می‌گذارند. در این مقاله از داده‌های تاریخی در مورد انتخابات ریاست جمهوری ایالات متحده از دوره ریاست جمهوری رونالد ریگان (۱۹۸۰) تا جو بایدن استفاده شده است و با بررسی اینکه آیا بازگشت کالاها و نوسانات آن‌ها در ۱۰۰ روز اول دوره ریاست جمهوری رفتار متفاوتی دارد یا خیر، محاسبات انجام شده و چگونگی واکنش بازار کالا در این دوره بررسی می‌گردد. تصویر در حال ظهور نشان می‌دهد که علی‌رغم افزایش متناظر در عدم اطمینان سیاسی در این دوره، قیمت کالاها به طور کلی تحت تأثیر قرار نگرفته است.

۴ ساختار الگو و تجزیه و تحلیل داده‌ها

برای برآورد مدل و تجزیه و تحلیل آن از نرم‌افزار اقتصادسنجی متلب و Eviews10 و روش‌های مدل‌های BVAR^۱، فیلتر کالمن^۲ و هدریک - پرسکات^۳ و آزمون توان لیاپانوف استفاده گردید.

در این مقاله ابتدا با توجه به توان لیاپانوف^۴ ثابت می‌شود که آشوب در بازار ارز در دوره مورد مطالعه (۱۳۹۶-۱۳۷۹) وجود دارد. این موضوع از آن جا مشخص می‌شود که توان لیاپانوف بزرگ‌تر از یک است. بر اساس این (فرمول لیاپانوف)، آشوب در بازار ارز وجود دارد. سپس به منظور جلوگیری از رگرسیون کاذب، آزمون ریشه واحد دیکی فولر تعمیم‌یافته^۵ برای داده‌های متغیر نرخ ارز انجام شد. به علاوه، آماره‌های λ_{max} و λ_{trace} بر اساس آزمون هم‌انباشتگی جوهانسون-جوسیلیوس برای بررسی رابطه بلندمدت بین متغیرهای نرخ ارز و سکه و دوره‌های انتخابات انجام شد که بر اساس نتیجه به دست آمده و طبق فرضیه صفر، وجود رابطه متقابل بین متغیرهای نرخ ارز و سکه رد می‌شود. در این تحقیق سال انتخابات به‌عنوان متغیر وابسته، و

^۶ Lyapunov Exponent

^۷ Augment Dickey - Fuller

^۶ Sims et al

^۳ Bayesian Vector Autoregression Model

^۴ Kalman Filter

^۵ Hodrick-Prescott Filter

مشاهده می‌گویند. همچنین، نمایش الگوی فضا-حالت یک سیستم به فیلتر کالمن مرتبط است و برای اولین بار توسط مهندسان کنترل به کار گرفته شده است. این مفهوم به طور آشکار توسط آکاتیک (۱۹۷۴) در فیلترینگ سری‌های زمانی الگوهای ARIMA به کار گرفته شد. الگوی فضا-حالت دارای دو مزیت مهم و اساسی است. اول اینکه الگوی فضا-حالت اجازه می‌دهد که متغیرهای غیرقابل مشاهده (که به آن متغیرهای حالت گفته می‌شود) به همراه سایر اجزا تخمین زده شود. دوم الگوهای فضا-حالت به وسیله یک روش عطفی بسیار قوی به نام فیلتر کالمن تخمین زده می‌شود. فیلتر کالمن علاوه بر محاسبه مقادیر تابع راست‌نمایی مسیر متغیر حالت را که غیر قابل مشاهده است به دست می‌آورد. فیلتر کالمن در ادبیات اقتصادی در مباحث انتظارات عقلایی، مشاهدات مفقود، نظریه درآمد دائمی مصرف و عناصر غیر قابل مشاهده (روند و دوران) در ادوار تجاری و نرخ بیکاری طبیعی کاربرد دارد. این ابزار در سال ۱۹۸۴ توسط هاروی^۱ در موضوعات اقتصادی نیز به کار گرفته شده است.

در ادامه، از آزمون توان لیپانوف برای بررسی آشوبدر بازارهای ارز و ربع سکه به کار گرفته شد. در این آزمون وجود آشوب با استفاده از رابطه (۱۱) بررسی می‌شود. فرمول لیپانوف در حالت کلی به صورت رابطه (۱۱) تعریف می‌شود (اطلاعات دریافتی از اینترنت):

$$F_t(x_0 + \varepsilon) - F_t(x_0) \sim \varepsilon e^{\lambda t} \quad (11)$$

اکنون بعد از معرفی روش‌های مختلف و بررسی ساختار الگوها به تجزیه و تحلیل الگوها پرداخته می‌شود. در ادامه کار و در ابتدا با استفاده از فیلتر هدریک - پرسکات به بررسی ایستایی تعادل بعد از آشوب به وجود آمده در بازار ارز و سکه پرداخته شده که نتایج آن در نمودار شماره (۱) نشان داده شده است.

به‌طورکلی در مطالعات کاربردی ادوار تجاری از رهیافت هدریک - پرسکات و الگوی فضا - حالت و فیلتر کالمن برای فیلتر کردن سری‌های زمانی استفاده می‌شود که در این تحقیق از رهیافت‌های مذکور استفاده شد. فیلتر هدریک - پرسکات یک فیلتر خطی دو طرفه است که مسیر هموار شده S_t را از حداقل کردن واریانس سری زمانی y_t در پیرامون S_t نسبت به مجذورات جمع‌شده دو تفاضل (S_t) به دست می‌آورد به طوری که (علی رضا مرادی، کاربرد Eviews در اقتصادسنجی):

$$\min: \sum_{t=2}^T (y_t - s_t)^2 \quad (6)$$

$$\text{s.t. } \Sigma((s_{t+1} - s_t) - (s_t - s_{t-1}))^2 = 0 \quad (7)$$

فرم لاگرانژ روابط (۶) و (۷) به فرم زیر تعریف می‌شود:

$$\min: \lambda = \sum_{t=2}^T (y_t - s_t) + \lambda \left(\sum_{t=2}^{T-1} ((s_{t+1} - s_t) - (s_t - s_{t-1}))^2 \right) \quad (8)$$

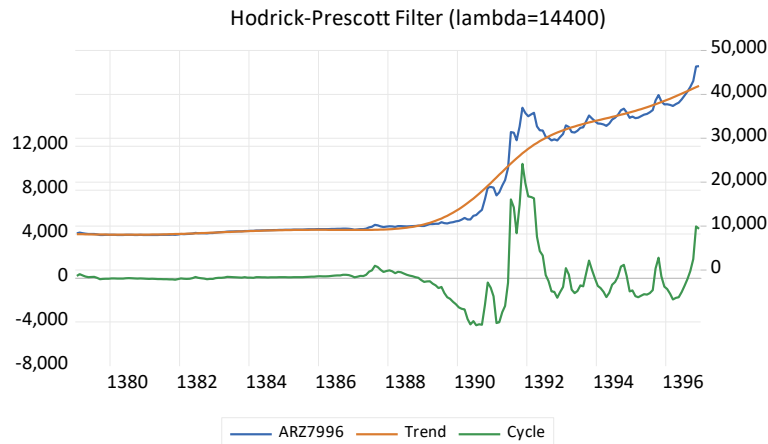
در رابطه (۳) به λ پارامتر هموارسازی می‌گویند. شکل الگوی فضا - حالت برای یک فرآیند تصادفی ایستای Z_t به صورت روابط (۹) و (۱۰) است:

$$Y_{t+1} = A Y_t + G a_{t+1} \quad (9)$$

$$Z_t = H Y_t \quad (10)$$

در رابطه (۱۰) Z_t خروجی یک سیستم تصادفی خطی است و Y_t را حالت (State) فرآیند می‌نامند. معادله (۹) را معادله سیستم یا انتقال (Transition) و معادله (۱۰) را معادله اندازه (Measurement) یا

¹ Harway

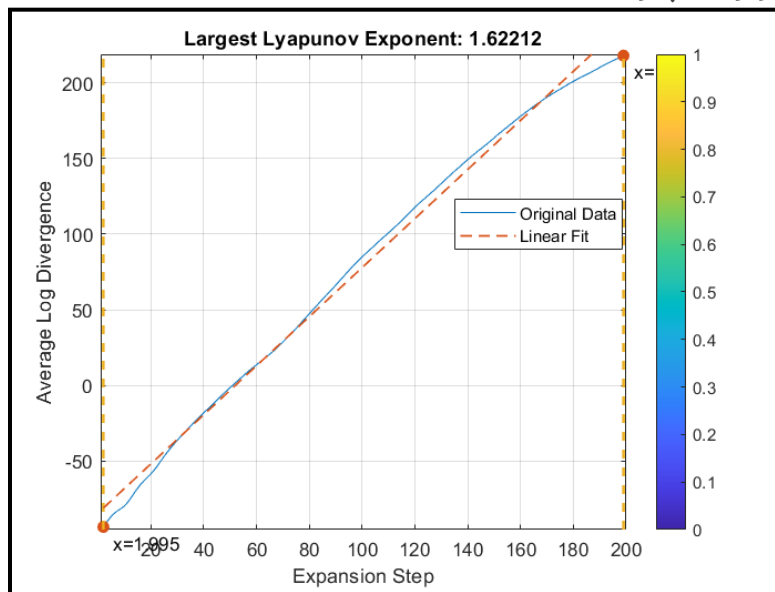

نمودار ۱. فیلتر هدریک-پرسکات

منبع: یافته‌های تحقیق

است. نتایج این آزمون در نمودار شماره (۲) نشان داده شده است.

سپس، بعد از بررسی فیلترهدریک - پرسکات به منظور بررسی آزمون آشوب در بازار ارز در فاصله زمانی ۱۳۷۹-۱۳۹۶ از آزمون لیپانوف استفاده شده

نمودار ۲. آزمون لیپانوف

منبع: یافته‌های تحقیق

می‌باشد مقدار عددی آزمون لیپانوف در دوره زمانی مورد تحقیق نشان داد که مقدار این آماره از یک بیشتر بوده که دلیل بر وجود آشوب در بازار ارز است.

بعد از بررسی آزمون لیپانوف و مشخص شدن وجود آشوب در بازار ارز به منظور انجام آزمون

همانطور که مشاهده می‌شود، با توجه به آنالیز داده‌ها در محیط نرم‌افزار Matlab و استفاده از آزمون لیپانوف در نرم‌افزار مذکور و با عنایت به شرایط آزمون مذکور که در صورتی که عدد خروجی بزرگ‌تر از یک باشد دال بر وجود آشوب در داده‌ها یا همان بازار دارایی (بازار ارز و طلا در این مقاله)

مانند BVAR مورد استفاده قرار می‌گیرند. در جدول شماره (۱) نتایج حاصل از آزمون هم‌انباشتگی آمده است.

هم‌انباشتگی بین نرخ ارز و سکه در بازه زمانی مورد نظر، از الگوی VECM استفاده شده است. این آزمون در رابطه با توابع واکنش در الگوهایی

جدول ۱. آزمون trace

فرضیه‌ها	مقادیر ویژه	λ trace آماره	مقادیر بحرانی (سطح ۵ درصد)	احتمال (سطح ۵ درصد)
None *	.005	8.5	15.5	.4
At most 1	.002	2.6	3.8	.1

منبع: یافته‌های تحقیق

جدول ۲. آزمون حداکثر مقدار ویژه

فرضیه‌ها	مقادیر ویژه	λ max آماره	مقادیر بحرانی (سطح ۵ درصد)	احتمال (سطح ۵ درصد)
None *	.005	6	14.3	.6
At most 1	.002	2.6	3.8	.1

منبع: یافته‌های تحقیق

بردار هم‌انباشتگی بین متغیرهای نرخ ارز و سکه ثابت می‌شود.

همان‌گونه که نتایج جداول (۱) و (۲) نشان می‌دهند، با توجه به مقادیر به دست آمده در ستون مربوط به آماره λ فرضیه صفر مبنی بر عدم وجود بردار هم‌انباشتگی بین متغیرها رد و بدین ترتیب وجود

در ادامه نتایج حاصل از روش اقتصادسنجی BVAR در جدول شماره (۳) گزارش شده است.

جدول ۳. نتایج رویکرد BVAR

ARZ7996	SEK7996	
۰٫۱	۱	SEK7996(-1)
۰٫۱۱	۰٫۰۱	SEK7996(-2)
۱	۰	ARZ7996(-1)
۰٫۰۱	۰	ARZ7996(-2)
۱۹٫۳	۰٫۴-	C
۱۴٫۸	۱۱٫۱	معیار آکائیک
۱۴٫۸	۱۱٫۲	معیار شوارتز

منبع: یافته‌های تحقیق

برآورد رویکرد BVAR، در این قسمت، آزمون ریشه واحد دیکی فولر تعمیم یافته انجام شد که با توجه به وقفه سال‌های ریاست جمهوری (۵ دوره) هر دو متغیر نرخ ارز و نرخ سکه با ۴ بار تفاضل‌گیری مانا شدند (با توجه به محاسبات ایویوز که در جدول زیر آمده). نتیجه حاصل از آزمون ریشه واحد در جدول (۴) نشان داده شده است.

نتایج جدول شماره (۳) مشخص می‌کند که آشوب به وجود آمده در بازار ارز اثر بالایی بر بازار سکه دارد و با تفاضل‌گیری در بازار ارز بعد از دوبار مانایی به بازار ارز باز می‌گردد.

اکنون بعد از بررسی نتایج فیلترهدریک-پرسکات، آزمون لیپانوف، آزمون هم‌انباشتگی و

جدول ۴. نتایج آزمون ریشه واحد دیکی فولر تعمیم یافته

نتیجه	آزمون دیکی فولر تعمیم یافته		نماد	متغیر
	با عرض از مبدأ	با روند و عرض از مبدأ		
مانا	۳,۵۲	۱,۷	Arz (-4)	نرخ ارز
مانا	۶,۳	۲	Sek (-4)	سکه

منبع: یافته‌های پژوهش

شود. با استفاده از این آزمون نشان داده شد که دو متغیر نرخ ارز و نرخ سکه در طی دوره ۱۳۷۹ تا ۱۳۹۶ مانا هستند. نتایج حاصل از آزمون KPSS این متغیرها در جداول (۵) و (۶) گزارش شده است.

در ادامه و در بحث مدل‌های DSGE سعی شد به این موضوع پرداخته شود که با کاربرد آزمون KPSS به بررسی مانایی سری زمانی متغیرهای نرخ ارز و نرخ سکه در طی دوره مورد بررسی پرداخته

جدول ۵. نتایج آزمون ریشه واحد دیکی فولر تعمیم یافته متغیر نرخ ارز با استفاده از نرم افزار متلب

سطح معنادار	مقدار بحرانی	آماره آزمون	P-مقدار
۰,۰۵	۰,۱۵	۲۲,۵۳	۰,۰۱

منبع: یافته‌های پژوهش

جدول ۶. نتایج آزمون ریشه واحد دیکی فولر تعمیم یافته متغیر نرخ سکه با استفاده از نرم افزار متلب

سطح معنادار	مقدار بحرانی	آماره آزمون	P-مقدار
۰,۰۵	۰,۱۵	۱۵,۳۴	۰,۰۱

منبع: یافته‌های پژوهش

پردازش انجام دهند و وعده‌های انتخاباتی به مردم دهند، تا شانس خود را برای انتخاب مجدد، بیشتر کنند. از طرفی آثار این وعده‌ها و تطابق آن‌ها با آن چه که محقق می‌شود یا به عبارت دیگر تحقق سیاست بعد از انتخابات فرد منتخب، حائز اهمیت است و می‌تواند زمینه بقای حزب یا حتی حاکمیت را تحت تأثیر قرار دهد.

علی‌رغم مجادلات بسیار بین اقتصاددانان مبنی بر اهمیت تأثیر عوامل پولی و متغیرهای مالی بر

۵ بحث و نتیجه‌گیری

در این مقاله تلاش شد تا اثر ادوار انتخاباتی ایران بر نوسانات بازارهای ارز و طلا بر اساس کاربرد قانون والراس طی دوره ۱۳۷۹ تا ۱۳۹۶ مورد بررسی قرار گیرد. از جمله عللی که سبب شده تا تحلیل آثار ادوار انتخاباتی و سیاسی بر متغیرهای کلان اقتصادی همواره مورد عنایت اقتصاددانان قرار گیرد آن است که سیاستمداران در زمان انتخابات درمی‌یابند که بر روی کدام متغیر اقتصادی مانور و

آشنایی با این نتیجه از این جهت می‌تواند برای حاکمان پولی و مالی کشور اهمیت داشته باشد که با عنایت به رصد و تغییر رفتار و واکنش رأی‌دهندگان نسبت به دیدگاه و رفتار کاندیداها و دست‌اندرکاران اقتصادی و سیاست‌گذاران آن‌ها، آشناسازی فعالان اقتصادی با اهداف و نتایج سیاست‌های متخذه توسط کاندیداها بر کنترل تلاطم‌های بازار می‌تواند مؤثر باشد. اقتصاددانان بر این باورند که هرچند استقلال مراکز پولی و مالی مانند بانک مرکزی از تصمیمات دولتی، عدم توازن شرایط اقتصادی قبل و بعد از انتخابات را تعدیل خواهد کرد، اما شفاف‌سازی سیاست‌های تدوین شده توسط کاندیداها به وسیله آگاه‌سازی عمومی این سیاست‌ها در سازمان‌های سمعی و بصری و در زمان انتخابات می‌تواند برکنترل آشوب‌های ایجاد شده در بازارهای پولی و مالی و انتقال آن به سایر بازارها حتی در کوتاه‌مدت مؤثر بوده باشد و در تعیین قیمت‌های تعادلی بازارهای مزبور مؤثر خواهد بود.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام کردند که هیچ‌گونه تضاد منافع برای این پژوهش وجود ندارد.

مشارکت نویسندگان

نویسندگان در مفهوم‌سازی و نگارش مقاله مشارکت داشتند. همه نویسندگان محتوای مقاله را تأیید کردند و در تمام جنبه‌های کار توافق داشتند.

تشکر و قدردانی

نویسندگان از مسؤولین و داوران مجله تشکر می‌کنند.

چرخه تجاری تحولات و رویدادهای سال‌های گذشته، من جمله بحران مالی جهانی در سال ۲۰۰۸ و ۲۰۱۱ میلادی آشکار ساخت که چرخه مالی نقش بسیار بزرگی در پویایی اقتصاد کلان ایفا می‌کند. در بررسی این چرخه‌ها که خود متأثر از عوامل محیطی من جمله انتخابات و تغییرات در احزاب حاکم بر فضای عملکرد فعالان اقتصادی است، مسأله حفظ ارزش دارایی، اهمیت بسزایی داشته است. فعالان اقتصادی ترکیب سبد دارایی خود را که غالباً از اقلام عمده‌ای مانند طلا، ارز، مسکن و سهام هستند، تحت تأثیر وعده‌های انتخابات (به امید حفظ و حتی افزایش ارزش دارایی) تغییر می‌دهند. در این راستا در مقاله حاضر تلاش شد تا تأثیر تحولات و وعده‌های انتخاباتی را در ایران که همیشه انتظارات فعالان اقتصادی نسبت به تحولات آتی ارزش دارایی‌های‌شان رقم می‌زده است، مورد ارزیابی قرار دهد. به همین منظور دو دارایی مهم یعنی نرخ ارز (دلار آمریکا) و طلا (ربع سکه) مد نظر قرار گرفتند تا آثار تحولات انتخابات بر نوسان قیمت‌های هریک بررسی شود. سپس با عنایت به نظریه آشوب و قانون والراس چگونگی انتقال تلاطم‌های ایجاد شده ناشی از انتخابات از بازاری به بازار دیگر مورد بررسی قرار گرفت تا معلوم شود آیا نوسانات حاصله در نتیجه انتخابات میراست یا نه؟ و اینکه تعادل مجدد در چه سطحی از قیمت دوباره در بازارها ایجاد می‌شود. نتایج حاصل با کمک روش هیدریک پرسکات نشان داد که وعده‌های انتخاباتی کاندیداها پیش از انتخابات بر روند متغیرهای ارز و طلا مؤثر بوده است. همچنین به‌کارگیری مدل تعادل عمومی با رویکرد قانون والراس کمک کرد تا معلوم شود که آشوب ایجاد شده در بازارهای ارز و طلا با ۴ دوره فاصله (تفاضل‌گیری) مجدداً به تعادل می‌رسد.

منابع

- Amiri, H., Samadian, F. (2020). The Impact of Electoral Cycle Occurrence on Macroeconomic Environment: Case Study of Iran. *Planning and Budgeting JPBUD*. 25(2), 3-24.
DOI: [10.52547/jpbud.25.2.3](https://doi.org/10.52547/jpbud.25.2.3) (In Persian)
- Baghestani Meybodi, M., Miri, A., & Samadi Borojni, R. (2015). The necessity of government intervention in regulation and supervision of financial markets. *Economic magazine-monthly review of economic issues and policies*, 15(7), 43-58. (In Persian).
- Balaghi Inalo, Y., & Jalai Esfandabadi, S.A.M. (2019). Simulation of the Nordhaus (1975) model in Iran's economy: an optimal control approach. *Quarterly of Economic Economics*, 176-147.
<https://www.magiran.com/p2556074> (In Persian).
- Bohn, F. (2018). Political cycles: Beyond rational expectations. *PloS one*, 13(10), e0203390.
- Do, V. c.-T. (2020). Impact of Exchange Rate Shocks, Inward FDI and Import on Export Performance: A Cointegration Analysis. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*. 7(4), 163-171
DOI: [10.13106/jafeb.2020.vol7.no4.163](https://doi.org/10.13106/jafeb.2020.vol7.no4.163)
- Dubois, E. (2016). Political business cycles 40 years after Nordhaus. *Public Choice*, 166(1), 235-259. DOI: [10.1007/s11127-016-0313-z](https://doi.org/10.1007/s11127-016-0313-z)
- Goldberg, J., & Perez-Orive, A. (2018). Which Financial Shocks Drive the Business Cycle?. *Manuscript, Federal Reserve Board*.
- Gholizadeh, A.A., & Kamiab, B. (2008). Investigating the effect of monetary policy on the housing price bubble in boom-and-bust periods in Iran. *Quantitative Economics*, 18(5), 49-78. (In Persian).
- Fallahi, F., Haqit, J., Sanobar, N., & Jahangiri, K. (2013). Investigating the correlation between stock, currency and coin market volatility in Iran using the DCC-GARCH model. *Economic Journal*, 14(52), 147-123.
<https://www.magiran.com/p1327701> (In Persian).
- Fu, P. D.-H. (2019). Presidential cycles and Exchange Rates. *Financial Times*.
- Iqbali, A., Jarjarzadeh, A., & Kayani, M. (2012). Investigating the effect of business cycles on income distribution in Iran. *Economic Research of Iran*, 18(56), 187-203. (In Persian).
- Komijani, A., Garji, E., & Iqbali, A. (2013). Estimating a new model of political business cycles: the case study of Iran. *Business Journal*, 18(71), 1-34. (In Persian).

- Mazini, A.H. (2006). Investigating the phenomenon of periodic elections in Iran's economy: a case study of exchange rates. *Business Review*, 39(10), 215-236. (In Persian).
- Mehrgan, N., & Ezzati, M. (1384). The effect of economic variables on people's participation in Iran's elections. *Collection of articles on economics and elections*. (In Persian).
- Mohseni, H. (2017). Volatility Spillover and Dynamic conditional correlation of exchange rate on banks stock index (In Persian). *Journal of Monetary and Banking Research*, 10(31), 1-28.
- Hatami, A. (1389). The Political Business Cycle: Political Arguments for Economic Instability. *Journal of theoretical policy research*, 143-174. <https://www.magiran.com/p884901> (In Persian).
- Terra, M. b.-C. (1999). The Political Economy of Exchange Rate Policy in Brazil: an Empirical Assessment. Rio de Janeiro. *Revista Brasileira de Economia*, 53, 411-432 DOI: [10.1590/s0034-71401999000400001](https://doi.org/10.1590/s0034-71401999000400001)
- Santa-Clara, P., & Valkanov, R. (2003). The presidential puzzle: Political cycles and the stock market. *The Journal of Finance*, 58(5), 1841-1872. DOI: [10.1111/1540-6261.00590](https://doi.org/10.1111/1540-6261.00590)
- Shahabadi, A., Siyahvashi, S., Omidi V. (2017). The Impact of Election Cycles on Inflation in Selected Developing and Developed Countries. *The Journal of Planning and Budgeting JPBUD*. 22(2), 137-156. <https://www.magiran.com/p1928302> (In Persian).
- Eklou, K. M., & Joanis, M. (2019). Do Fiscal Rules Cause Fiscal Discipline Over the Electoral Cycle? *International Monetary Fund*. DOI: [10.2139/ssrn.3524311](https://doi.org/10.2139/ssrn.3524311)
- Edwards, S. (1994). The Political Economy of Inflation and Stabilization in Developing countries. Research, and Institute for Policy Reform. *Economic Development and Cultural Change* 42.2 (1994): 235-266. DOI: [10.3386/w4319](https://doi.org/10.3386/w4319)
- Freeman, J. R., Hays, J. C., & Stix, H. (2000). Democracy and markets: The case of exchange rates. *American Journal of Political Science*, 449-468. DOI: [10.2307/2669258](https://doi.org/10.2307/2669258)
- Tanner, E. (2002). Exchange market pressure, currency crises, and monetary policy: Additional evidence from emerging markets. DOI: [10.2139/ssrn.879342](https://doi.org/10.2139/ssrn.879342)
- Rogoff, K., & Sibert, A. (1988). Elections and macroeconomic policy cycles. *The review of economic studies*, 55(1), 1-16. DOI: [10.3386/w1838](https://doi.org/10.3386/w1838)
- Qadan, M., Idilbi, Y. (2022). Presidential honeymoons, political cycles and the commodity market. *J.resourpol. Resources Policy*, 77, 102631. DOI: [10.1016/j.resourpol.2022.102631](https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2022.102631)

Vakilifard, H., & Ali Fari, M. (2014). The effect of exchange rate fluctuations on the efficiency of companies listed on the Tehran Stock Exchange. *Financial Economics (Financial Economics and Development)*, 9(30), 83-98. (In Persian).

Zamani, R. (2016). Cycles of Iran's political economy from the constitutional revolution to the early 1390s. *Majlis and Strategy*, 24(91), 5-34. <https://www.magiran.com/p1747588> (In Persian).